

Bekenstichting

Behoud van Veluwse sprengen en beken

Secretarieel Jaarverslag over 2024

De Stichting tot Behoud van de Veluwse Sprengen en Beken (de Bekenstichting) is officieel opgericht in oktober 1979 en bestaat nu dus 45 jaar. Hieraan hebben wij in 2023/24 de nodige aandacht besteed, omdat dit een mooie aanleiding is om de bekendheid van de Bekenstichting te vergroten en om meer aandacht te vragen voor het sprengenbeken-landschap. De Bekenstichting speelt nog steeds een belangrijke rol om voor dit landschap en de daaraan verbonden cultuurhistorische waarden op te komen in een tijd waarin steeds meer aanspraak gemaakt wordt op ruimte en water voor diverse activiteiten zoals woningbouw, recreatie en grondwaterwinning.

Bestuur, Statuten

Het bestuur van de Bekenstichting bestond begin 2024 uit Ella de Hullu (voorzitter), Roel Gorter de Vries (secretaris), Fer Jantzen (penningmeester), Yolt IJzerman, Jan Harm Bosch, Peter Smits en René Harleman. René is in oktober 2024 uit het bestuur getreden omdat hij de werklast van zijn adviesbureau niet meer kon combineren met de bestuursactiviteiten voor de Bekenstichting. Wel blijft hij contactpersoon voor de Emster beken.

Antony Marcelis is in december 2024 toegetreden tot het bestuur, nadat hij al een aantal maanden had meegedraaid.

Wij zouden graag het bestuur nog uitbreiden met iemand met een communicatie-achtergrond, om met name onze communicatie met het grote publiek te verbeteren, om onze achterban te versterken. Kandidaten / suggesties welkom!

Zwier Hottinga-Doornbosch van ons bureausecretariaat (e-mail info@bekenstichting.nl) is de spil in onze organisatie!

Verder zet zich een groot aantal vrijwilligers in voor de Bekenstichting. De actuele lijst van vrijwilligers is te vinden op de website: [Organisatie – De Bekenstichting](#). Op de rollen van deze vrijwilligers wordt hieronder ingegaan. , dit behoeft de komende jaren aandacht.

In 2023 hebben we de herziening van de statuten van de Bekenstichting voorbereid, de nieuwe statuten zijn op 26 februari 2024 bij de notaris gepasseerd. De herziening was nodig om aan de wettelijke vereisten van de wet WBTR te voldoen. Met deze herziening is dit gerealiseerd. De essentie van onze doelstellingen is niet gewijzigd. Alleen zodanig geformuleerd dat het past binnen de wet. De doelstelling van de Bekenstichting is nu in de statuten als volgt geformuleerd:

De stichting heeft ten doel het beschermen, herstellen en verbeteren van Veluwse sprengen en beken alsmede de landschappelijke, cultuurhistorische, recreatieve en waterhuishoudkundige omgeving waarin deze voorkomen.

De Stichting tracht haar doel te verwezenlijken door het:

- vergroten van de bekendheid van sprengen en beken;
- uitvoeren en laten uitvoeren van onderzoek ter vergaring van kennis;
- ontwikkelen en geven van onderwijs en voorlichting;

- gevraagd en ongevraagd geven van adviezen aan overheden, andere rechtspersonen en aan natuurlijke personen;
- gebruik maken van haar toekomstige rechten bij privaat- en publiekrechtelijke rechtspersonen;
- opzetten van netwerken van betrokkenen bij de beken;
- verrichten van al hetgeen naar het oordeel van het bestuur dienstig kan zijn om de doelstelling te bereiken, alles in de meest uitgebreide zin genomen.

Contactpersonen

In principe is er voor elk bekenstelsel rond de Veluwe een contactpersoon, die de ontwikkelingen rond dat bekenstelsel volgt en zo nodig actie onderneemt en/of het bestuur attendeert op ontwikkelingen en bedreigingen rond de beek. De coördinatie van deze organisatie van contactpersonen is vele jaren uitgevoerd door René Harleman, maar hij heeft deze rol op moeten geven wegens te hoge werkdruk. Dit is tijdelijk overgenomen door Peter Smits, die al enige tijd een deel van de contactpersonen onder zijn hoede had. Anthony Marcelis zal dit ook voor een aantal beekstelsels gaan doen.

Communicatiemiddelen & Communicatieteam

Om het sprengenbekenlandschap bekend te maken bij meer mensen ontplooiën we een aantal activiteiten.

Het kwartaalblad de Wijerd wordt aan alle donateurs toegestuurd, maar ook aan openbare bibliotheken in de regio en aan instanties die met de beken te maken hebben. De Wijerd is ook digitaal te lezen op onze website. De qua inhoud en vormgeving heel mooi uitgevoerde Wijerd wordt verzorgd door een onafhankelijke redactie onder leiding van Henri Slijkhuis.

Wij streven er naar om 4 maal per jaar een nieuwsbrief uit te sturen aan alle donateurs en vrijwilligers van wie wij een e-mail adres hebben, en op onze website. De nieuwsbrief wordt samengesteld door het bestuur.

De website van de [Bekenstichting](#) is ook een zeer belangrijk communicatiemiddel. Sinds eind 2023 is onze webmaster Erik Braam, die dit met veel elan heeft opgepakt, waardoor de website er weer frisser uitziet. Het verzorgen en bijhouden van de inhoud blijft een aandachtspunt voor het bestuur.

Voor de Bekenstichting als kenniscentrum speelt de (digitale) [Beken Atlas Veluwe](#) een cruciale rol, met hieraan gekoppeld het Bekenregister en het molenregister. De drijvende krachten achter de Bekenatlas zijn Wiebe Kiel en Carel Stortelder. Wiebe werkt gestaag aan actualisering van de teksten in het Bekenregister, 'met de klok mee' en gestart bij Hattem. Carel werkt aan vernieuwing van de digitale atlas.

Nota Bene: In de jaarvergadering op 10 april 2025 zal Carel de verbeterde Bekenatlas presenteren.

Het papieren archief van de Bekenstichting bevindt zich in het gemeentehuis van Epe, in het Streekarchief Epe, Hattem en Heerde (<https://www.streekarchiefepe.nl/>). Onze vrijwilliger Gerard Broer vordert gestaag met het organiseren en indexereren van dit archief. Deze index wordt te zijner tijd op onze website geplaatst. De documenten zelf zijn dan op het archief in Epe in te zien.

Het archief over de afgelopen 20 jaar is voornamelijk digitaal. Dit is centraal opgeslagen in een Microsoft TEAMS systeem. Het bestuur beraadt zich nog, hoe dit breed toegankelijk gemaakt kan worden.

Hulp van iemand die daarmee ervaring heeft zou zeer welkom zijn!

De Bekenstichting richt zich bij educatie vooral op basisschoolkinderen. Doel is om de kinderen vertrouwd te maken met de sprengen, beken en molens in hun omgeving, zie [Educatie Bekenstichting - doel en inhoud](#). Dit houdt in dat we rondom de Veluwe vrijwilligers zoeken die zich hiervoor in willen zetten, wij zouden hiervoor zeker meer vrijwilligers kunnen inzetten!

Wat er speelde in 2024

Het is niet onze bedoeling hier te herhalen wat er in de nieuwsbrieven stond, dus wij beperken ons tot de hoofdlijnen.

In het kader van haar 45-jarig bestaan heeft de Bekenstichting een aantal activiteiten georganiseerd. In september zijn aan een aantal beken Beleef-de-Beek-dagen georganiseerd, met name gericht op kinderen. Hoewel de deelname soms wat tegenviel, was de sfeer steeds prima.

Op 22 oktober hebben de leden van de diverse Bekenstichting- werkgroepen uitgenodigd voor een buffet, als blijk van waardering voor de vaak grote inzet van deze vrijwilligers, en om elkaar te leren kennen en ideeën uit te wisselen. Een zeer geslaagde en geanimeerde avond!

Er is hard gewerkt aan het lustrumboek Het Stromende Water van de Veluwe, maar aangezien het boek pas in maart 2025 gepresenteerd is, is dit geen onderwerp voor het huidige jaarverslag.

De Bekenstichting heeft zich aangesloten bij de federatieve vereniging Erfgoed Gelderland. Doel is een betere samenwerking tussen organisaties die actief zijn op het gebied van cultuurhistorie in Gelderland, het uitwisselen van ideeën en ervaringen op dit gebied. Ook kan Erfgoed Gelderland behulpzaam zijn bij het verkrijgen van financiële ondersteuning voor bepaalde projecten.

De Bekenstichting blijft zeer alert op de status van weinige watermolens die nog op de Veluwe aanwezig zijn. Ook dit jaar waren er zorgen over ontwikkelingen rond bepaalde molens en wij spannen ons actief in om deze molens voor de toekomst zeker te stellen.

Ook hier hebben wij de contactpersonen en donateurs nodig om ons te waarschuwen wat er mogelijk staat te gebeuren. Met name is er een groot risico als een (voormalige) molen te koop komt te staan !

Met natuurmonumenten is een discussie ontstaan over de voorwaarden waarop door de bekenstichting excursies mogen worden gegeven door de bekenstichting. Deze discussie loopt door in 2025.

In 2024 is door Marianne Poorthuis een project begonnen om ook de verhalen over de beken vast te leggen. Ze is begonnen met interviews rond de Rozendaalse en de Beekhuizense beek. De special van de Wijerd met de verhalen is begin 2025 uitgebracht.

In het jaarverslag over 2023 schreven wij over ons initiatief om het sprengenbekenlandschap de Unesco Mens & Biosfeer status te laten toekennen om zo de zichtbaarheid van, en de waardering voor het sprengenbekenlandschap te verbeteren. Het idee is door betrokken instanties zeer positief ontvangen: Unesco Nederland, de provincie Gelderland, een aantal Veluwse gemeentes, terreinbeheerders etc., maar geen van deze instanties toonde zich bereid om zo'n project te trekken. Voor een vrijwilligersorganisatie als de Bekenstichting is dat een te grote kluit en daarom hebben we besloten om niet met dit idee verder te gaan. De werkgroep Cultuurhistorie beraadt zich over de nu te volgen koers.

Eind 2023 en heel 2024 is het uitzonderlijk nat geweest, wat als gevolg had dat de meeste beken het hele jaar goed stroomden. Toch blijft ons grote zorgpunt geringe watervoerendheid / droogval van de beken, zodra er weer warme, droge zomers komen. Wij volgen de ontwikkelingen rond waterbeheer en grondwateronttrekking op de Veluwe nauwgezet en zijn hierover via de werkgroep hydrologie in gesprek met betrokken partijen.

-o-o-o-